

İÇİNDEKİLER

Sayfa

. Kurslar-	
Konferanslar.....	1
. Proje-	
Merkezin Yayınları.....	2
. Kitap Köşesi.....	4
. Bibliyografya-	
Prof. Dr. Nihad M. Çetin Bibliyografyası.....	9

**Boğaziçi Üniversitesi, Arap Dili Uygulama ve Araştırma
Merkezi Bülteni**

Sayı : 2 Yıl: 1993

Sahibi : Boğaziçi Üniversitesi adına Prof. Dr. Üstün Ergüder

Merkez Müdürü : Prof. Dr. Günay Kut

Yazı Kurulu : Prof. Dr. Günay Kut, Dr. Esra Karabacak, Dr. Tahsin
Ömer Tahaoglu

Basıldığı Yer : Boğaziçi Üniversitesi Matbaası

Yazışma Adresi : Boğaziçi Üniversitesi, Arap Dili Uygulama ve
Araştırma Merkezi

80815 BEBEK / İSTANBUL

Tel : 263 15 00/ 1348

26 NİSAN 2012

NİHAD M. ÇETİN'İN VEFATININ 20. YILINDA SAYGIYLA ANIYORUZ ÂLİM, ŞAİR VE HATTAT

Osman Şahin

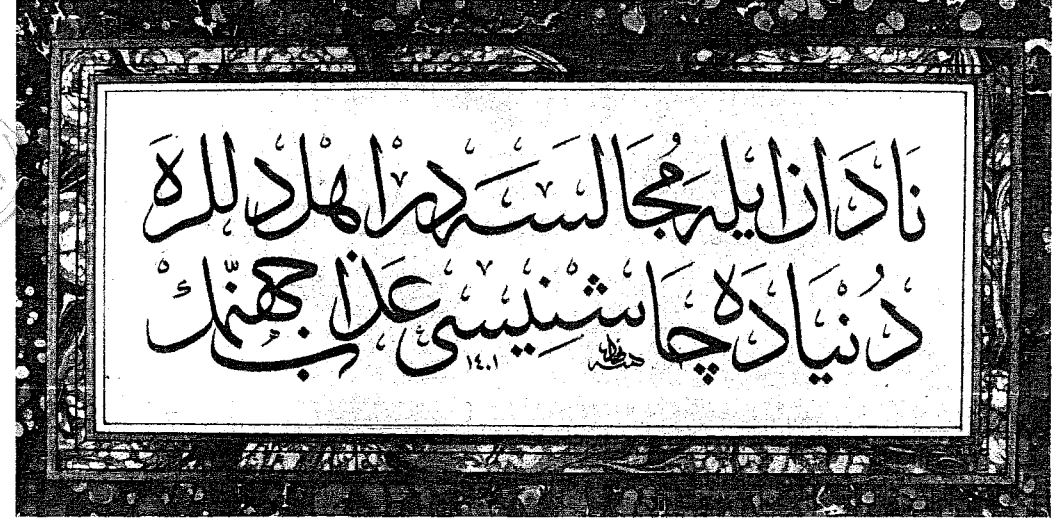
YAZMALAR KONUSUNDA BÜYÜK BİR UZMAN OLAN NİHAD ÇETİN BEY'İN ARAP EDEBİYATI, DİVAN EDEBİYATI, ARUZ VEZNİ VE YAZI TARİHİ HAKKINDAKİ BİLGİSİ İNANILMAZ DERİNLİKTEYDİ.

Yaklaşık yirmi sene Şarkiyat Enstitüsü Müdürlüğü yapmış olan Merhum Prof. Dr. Nihad M. Çetin, edebiyatçı, divan şairi, elyazması kitap uzmanı, bestekâr, ressam ve aynı zamanda kendini ilme adanmış bir hattat araştırmacı idi. Talik yazı çeşidinde ün salmış meslektaşları Merhum Prof. Dr. Ali Alpaslan, geleneksel sanatçıları camiasında yeterince tanınmış olmasına rağmen, *sülüs*, *nesih* ve *rik'a* yazı çeşitlerinde hat kurallarına uygun estetikte yazı yazabilen, ancak belki de mahviyetkârlığı sebebiyle bu sanata olan yakınlığını fazla öne çıkarmamış olan Nihad M. Çetin'in hat alanındaki çalışmalarını maalesef günümüz hattatları tarafından dahi yeterince bilinmemektedir. Hocamızın "İslâm Hat Sanatının Doğuşu ve Gelişmesi" başlıklı elli sayfalık makalesiyle *İslâm Ansiklopedisi*'ndeki otuz beş sayfalık "Arap Yazısı, Dili ve Edebiyatı" maddesiyle birlikte yüz civarında maddenin yazar olduğunu unutmamak gerekir. Bu yazı

onu bir hattat olarak tanıtmak ve vefatının 20. yılında rahmetle yâd etmek amacıyla yazılmıştır.

Nihad Mazlum Çetin, 1924 yılında Amasya'nın Gümüşhacıköy kazasında doğdu. Anne tarafından şair Cevheri'nin torunu olan Çetin, ilk ve orta eğitimini tamamladıktan sonra Yüksek Öğretmen Okulu'na girdi; İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü'nde okurken Fransız ve Arap filologilerinden de dersler aldı. 1948'de mezun olduktan sonra Adana Düziçi Köy Enstitüsü'nde ve Kayseri Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği, daha sonra Kayseri İmam Hatip Lisesi'nde müdürlük yaptı. Mezun olduğu üniversitenin Arap-Fars Filolojisi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanınca İstanbul'a döndü. 1971 yılında profesör olan Nihad M. Çetin, bir ara İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nde müdürlük yaptı. 1971'den 1990'a kadar Şarkiyat Enstitüsü Müdürlüğü ve Doğu Dilleri ve Edebiyatları Kürsüsü Başkanlığı yaptı. Büyük bir ilim âşığı olan Nihad M. Çetin 26 Haziran 1991 tarihinde 67 yaşında hakkın rahmetine kavuştu.

Nihad Bey'in Arap edebiyatı, divan edebiyatı, aruz vezni, yazı tarihi ve yazmalar hakkındaki bilgisi inanılmaz derinlikteydi. 1400 senelik İslâm kültürüne ait yazma kitaplardaki en girift rumuz ve notları çözebilir, zor bir meseleyi vuzuha kavuştururca, "Amerika'yı keşfetmekten daha büyük bir iş yaptığını" söyler, bazen de zamanımızda İsmail Saib Efendi gibi bir zekân bulunmamasından yakınır.¹ Belki de bu boşluğu doldurmak için kütüphanelerden çıkmayan bir ilim hazinesiydi. Hazırladığı onca dipnotlar, haşiyeler, ilaveler bugün kitaplaştıkları ilim dünyasına sunulmayı beklemektedir. Bilgisini saklamaz, Üniversite Kütüphanesi'ne araştırma yapmak amacıyla gelen yerli ve yabancı doktora öğrencilerine, onları medyun-ı şükran edecek usul bilgileri öğretirdi.

► Nihad M. Çetin'in celif sülüs bir levhası: "Nâdân ile mücalesedir ehl-i dillere / Dünyada çâşnisi azâb-ı cehennemini"

Herhangi bir sanata yakınlığı olan bir kişinin diğer sanat dallarında da başarılı olabileceğine inanan Prof. Dr. Nihad M. Çetin, harflerin estetiğinden ziyade gerisindeki mânâlarla uğraşmıştır. Hat sanatı asil uğraş alanı olmamakla birlikte çok zengin bir bilgi birikimine sahipti. Yazının Osmanlı dönemine kadar tarihî tekâmülünü arlattığı "İslâm Hat Sanatının Doğuşu ve Gelişmesi" başlıklı makalesi IRCICA tarafından yayımlanan *İslâm Kültür Mirasında Hat Sanatı* adlı kitabın başında yer almaktadır. Bu kitapta yararlandığı kaynakların listesi, ilim ahlakına ne derece sadık kaldığını göstermektedir. Kendisinin "tettebbu ahlâkı" dediği bu titizlik, bütün araştırmacılar da görmeyi arzuladığımız bir haslettir.

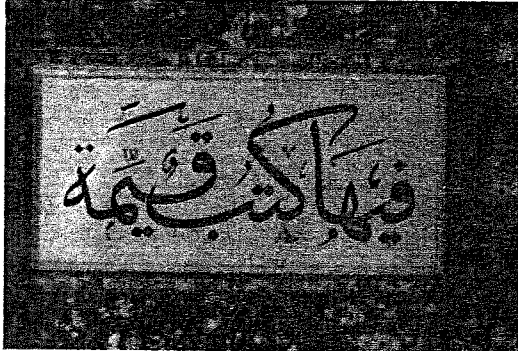
Nihad Bey, yazmalar konusunda büyük bir uzmandı. Elinde yazma bulunanlar, bunların kıymetlerini takdir etmesi için hocamıza getirirdi. O da bu kitapların belli sayfalarındaki "bu vakıf kitabını satanun..." diye başlayıp "...veym-i kıyamette her iki elim yakasında ola" diye biten ferâğ veya vakıf kayıtlarını okuyarak kitabın satılmasının uygun olmayacağını hissettirirdi. Şarkiyat Enstitüsü'nde her salı günü verdiği "Araştırmalarda Usul Dersleri"ne İstanbul dışından da akademisyenler gelirdi. Bu ders onun vefatından sonra maalesef kaldırılmıştır. Usul derslerinde bazen yazma kitaplardaki çizimleri göstererek patenti Müslümanlara ait olan ilmi buluşları anlatırdı. Ebu'l-İz'in 850 sene önce robot yapan Müs-

lüman bir mucit olduğunu bu derslerde öğrenmiş, hayretler içinde kalmışım. Müslüman âlimlerin ilmi icat ve keşifleri konusunda bilahare, 1960 darbesinden sonra İstanbul Üniversitesi'nden uzaklaştırıldığı için çalışmalarını Frankfurt'ta sürdüren meslektaş Prof. Dr. Fuat Sezgin tarafından önerili yayınlar yapılmıştır.

Hocamız, Avrupa tesirindeki Kuzey Afrika ülkelerinin Latin harflerine geçmek, ayrıca mahallî lehçelerini Arapça olarak kabul ettirmek için gösterdikleri gayrete karşı çıkarken iddialarını ilmi gerekçelere dayandırır. Arapçanın Türkçeye benzemediğini, üç ses ile Latin harflerinin ikame edilemeyeceğini, klasik Arapçaya rağmen lehçeleri öne çıkarmanın zengin bir kültüre karşı büyük bir haksızlık olacağını anlatır, Arapların kültürel zenginliğini ayakta tutan *Kur'an* ve hadis gibi mükemmel kaynak eserler bulunduğunu, dillerinin bozulmadan devamını her evde bulunan *Kur'an'a* ve hadis kitaplarına borçlu olduklarını söyler.² Nihad Bey, klasik Arapçanın muhafazası yönündeki düşüncelerini şarkiyat kongrelerinde dile getirerek Arap entelektüellerinin de takdirini kazanmıştır.

Yüz yıldan fazla yaşamış olan eski Arap şairlerine "Muammer" denildiğini Nihad Bey'den öğrenmişim. Aruz vezninin kaynaklarını anlatırken yazı öncesi Arapların sahip oldukları güçlü hafızadan söz ederdi. Bedevilerin çölde develerinin sırtında yol

► Nihad M. Çetin'in celif sülüs bir levhası: "Fihâ kütübün kayyimetün"

دانشگاه پرداخت تا ۱۹۶۸م از مؤلفان و اعضای هیأت تحریریه دایرةالمعارف اسلام بود. وی که از بنیادگذاران انجمن بین‌المللی پژوهش‌های خاورشناسی بود، از ۱۹۵۴م در مقام عضو این انجمن به فعالیت پرداخت. چتین در سفر به موصل و بغداد با ایراد سخن‌رانی‌هایی دربارهٔ عروض در زبان عربی و گویش‌های آن به عضویت مجمع اللغة العربیه در موصل درآمد (۱۹۷۸م). از ۱۹۷۱م به بیماری دچار شد و پس از آن کار کناره گرفت و بازنشسته شد و تنها سمت رسمی وی، تا ۱۹۹۰م، مدیریت پژوهشگاه خاورشناسی بود. وی در سال‌هایی که مدیر این پژوهشگاه بود، هفت شماره از مجلهٔ خاورشناسی را منتشر کرد. از دیگر فعالیت‌های چتین می‌توان به عضویت در هیأت علمی دایرةالمعارف اسلام بنیاد دیانت ترک اشاره کرد. او همچنین از مؤلفان این اثر بوده است. خاکجای چتین در گورستان قرجه‌احمد استانبول است. او شاعری را از دورهٔ دبیرستان، با سرودن اشعاری در اوزان عروضی آغاز کرد، اما پس از سال‌ها آن را رها کرد. وی که چیره‌دستی شیخ‌غالب را در شاعری می‌ستود، نظیره‌هایی بر لیلی و مجنون فصولی و حسن و عشق شیخ‌غالب سروده است. چتین به خوش‌نویسی نیز علاقه داشت و سال‌ها نزد استادان گوناگون، خوش‌نویسی آموخت و نیز پژوهش‌هایی دربارهٔ خط عربی کرد. در کتابی با نام فن الخط که مرکز پژوهش فرهنگ، هنر و تاریخ اسلام آن را منتشر کرده، مقاله‌ای علمی و ارزشمند دربارهٔ پیدایش خط عربی و چگونگی تکامل آن تا روزگار عثمانی نوشته است. برخی مقالات و پژوهش‌های وی در نشریات چون نشریهٔ تاریخ دانشکدهٔ ادبیات دانشگاه استانبول، مجلهٔ ترک‌شناسی دانشکدهٔ ادبیات دانشگاه استانبول، مجلهٔ خاورشناسی و جامعه به چاپ رسیده است. از دیگر آثارش: سوره‌ها و دعاهای نماز و ترجمهٔ آن‌ها (استانبول، ۱۹۵۴م)؛ دستور زبان عربی (۱) که آن را با همکاری احمد آتش و تحسین یازیجی نوشته است (استانبول، ۱۹۶۴م)؛ فهرست نسخه‌های دست‌نویس منظوم فارسی. چتین اثر نیمه‌تمام احمد آتش را با بهره جستن از یادداشت‌های وی و نیز پژوهش در این باره به پایان رساند و چاپ کرد (استانبول، ۱۹۶۸م)؛ متون عربی (استانبول، ۱۹۷۶م)؛ اشعار کلاسیک عربی (استانبول، ۱۹۷۳م)؛ فن الخط (استانبول، ۱۹۹۰م) که پس از آن به ترکی ترجمه شد و با نام هنر خط به چاپ رسید (استانبول، ۱۹۹۲م).

و «صاحب شمشیر و قلم فارسی» بود. وی بر بیش‌تر اشعار ظهیر قاریابی (- ۵۹۸ق) نظیره نوشته و به نوشتهٔ برخی نیز، نخستین شاعری است که به پیروی از نظامی خمسه‌ای به ترکی سروده است. مثنوی‌های خمسهٔ او است: واق و عذرا؛ یوسف و زلیخا؛ حسن و نگار؛ سهیل و نوبهار؛ لیلی و مجنون.

منابع: تذکرهٔ لطیفی، ۱۱۴ - ۱۱۵؛ عثمانلی مؤلفری، ۱۳۴/۲؛ کابشنامی نظامی گنجوی، ۴۲۹؛ نگاهی به روند نفوذ و گسترش زبان و ادب فارسی در ترکیه، ۲۲۵؛ یوسف و زلیخا، خیامپور، ۹۹؛ عصمت ستارزاده، «پنج‌گنج نظامی و پیروان او»، نگی، سال دهم، شماره ۱۲۰، اردیبهشت ۱۳۵۴ ش، ص ۳۵؛

Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi, 2/110 ; *Türk edebiyatı ansiklopedisi*, 2/311.

معصومی

چتین (Çetin)، نهاد مظلوم فرزند مظلوم‌افندی، گوموش حاجی‌کوی در آماسیه ۱۹۲۴ - استانبول ۱۹۹۱م، زبان‌شناس، پژوهشگر و نویسندهٔ ترکیه. وی نوهٔ دختری جوهری شاعر بود. پدرش مردی روشن‌فکر بود. چتین تحصیلات ابتدایی را در زادگاهش فراگرفت. در پی آن تحصیلات دورهٔ راهنمایی را در نیغده و دبیرستان را در یوزقات به پایان برد. سپس دانشجوی دانشکدهٔ حقوق شد و یک سال پس از آن به سبب علاقه به پیشهٔ آموزگاری دانشجوی بخش ترک‌شناسی دانشکدهٔ ادبیات دانشگاه استانبول شد. وی، افزون بر تحصیل در این دانشکده، مطالعاتش را در زمینهٔ زبان و ادبیات‌شناسی فرانسه، عربی و فارسی پی گرفت. در ۱۹۴۸م موفق به دریافت دانشنامهٔ لیسانس از آن دانشکده شد و در پی آن مدرس زبان و ادبیات ترکی در پژوهشگاه دوزیچی‌کوی در آدانا و دبیرستان قیصریه و نیز مدیر مدرسهٔ امام‌خطیب در قیصریه شد. در ۱۹۵۳م در آزمون دستیاری برای کرسی زبان‌شناسی فارسی - عربی دانشکدهٔ ادبیات دانشگاه استانبول شرکت کرد و پس از موفقیت در آزمون به کار در این دانشگاه پرداخت. در ۱۹۵۸م با ارائهٔ پایان‌نامه‌ای به نام ابوحاتم سجستانی و کتاب المذکر والمؤنث دانشنامهٔ دکتری گرفت. در ۱۹۶۴م به مقام استادیاری در این دانشگاه دست یافت و در ۱۹۷۱م به رتبهٔ پروفیسوری رسید. در سال‌های ۱۹۶۵ تا ۱۹۶۷م مدیر پژوهشگاه عالی اسلام بود. از زمانی که به کار در

مِنْ مَنَاصِبِ رُؤَسَاءِ أَسْرَارِ

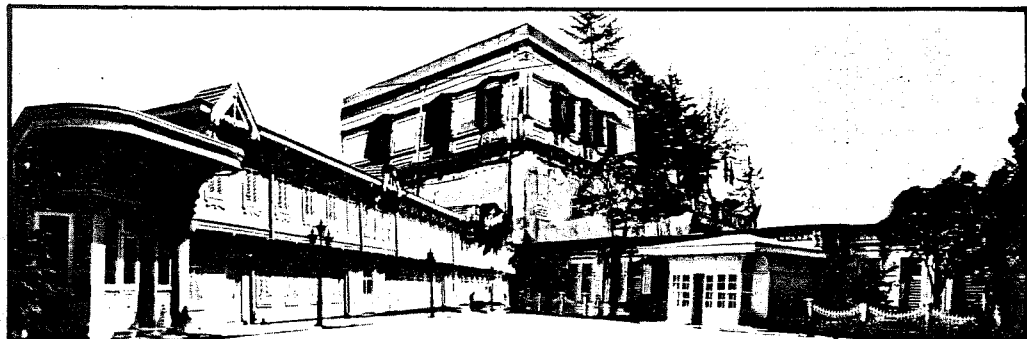
مركز الأبحاث والبحوث والفنون والثقافة الإسلامية

النشرة الإخبارية

العدد ٢٦ صفر ١٤١٢ هـ - أغسطس / آب ١٩٩١

العدد ٢٦

في هذا العدد

- * المؤتمر الإسلامي العشرون لوزراء الخارجية، استانبول محرم ١٤١٢ هـ / أغسطس ١٩٩١
- * ندوة دولية حول آفاق تنمية الصناعات التقليدية في الدول الإسلامية
- * معارض فنية في المركز
- * أضواء على بعض الأنبياء
- * من أحدث مقتنيات المكتبة
- * المؤسسات الثقافية الإسلامية
- * إصدارات حديثة

اللجنة الدولية للحفاظ على التراث الحضاري الإسلامي

- * اللجنة في قرارات المؤتمر الإسلامي العشرين لوزراء الخارجية
- * إصدار كتالوج اللوحات الفائزة في المسابقة الدولية الثانية لفن الخط
- * متحف الفنون الزخرفية في طهران

RESEARCH CENTRE FOR ISLAMIC HISTORY, ART AND CULTURE (IRCICA)
P.O.Box 24 BEŞIKTAŞ, İSTANBUL-TURKEY

هاتف: 160 59 88-89 تليكس: 26484 isam tr

فاكس: 158 43 65

الموقع: قصر بلندز - سيركوشكي
بشكطاش، استانبول - تركيا

تعهد وطاعة: طاعة اربكا

رئيس التحرير
اكميل الدين احسان اوغلي

هيئة التحرير
زينب دوروقال احمد العجيمي
محمد التميمي اجار طانلاق
ركسان تقوى مهين لغال

تصدر هذه النشرة ثلاث مرات سنويا باللغات الرسمية الثلاث لمنظمة المؤتمر الإسلامي (العربية والانجليزية والفرنسية)

الناشر: مركز الابحاث للتاريخ والفنون والثقافة الإسلامية باستانبول (اريسكا)
التابع لمنظمة المؤتمر الإسلامي

في ذمة الله
علم من اعلام الدراسات الشرقية والاسلامية
الاستاذ الدكتور نهاد چتين
(١٩٢٤ - ١٩٩١)

فقدت الأوساط الأدبية والثقافية علماً من أعلامها ورائداً من روادها بوفاة الأديب والعالم التركي المعروف الاستاذ الدكتور نهاد چتين، الذي انتقل الى رحمة تعالى في يونيو/ حزيران ١٩٩١. وقد خسرت الدراسات الاسلامية بفقدان المرحوم چتين أحد أعلامها المعطاءة، حيث تعددت دراساته الأدبية والثقافية والفكرية ولم يبخل أبداً بتقديم الجهد والتشجيع والتوجيه لطلبة وزملائه.

وقد ولد المرحوم نهاد چتين في أماسيا (Amasya) بتركيا عام ١٩٢٤. وبدأ منذ حداثة سنه يهتم بالشعر. وقد تخرج عام ١٩٤٨ من قسم اللغة التركية وآدابها بكلية الآداب التابعة لجامعة استانبول. كما حصل على شهادات من قسمي اللغة الفارسية وآدابها واللغة الفرنسية وآدابها، وتابع أيضاً دروساً في اللغة العربية. وقد بدأ حياته العملية مدرساً ثم مديراً فكاتبا لمقالات في العديد من المجالات. وكان في نفس الوقت يُقرض الشعر. ثم التحق للعمل بالجامعة وحصل أثناء ذلك على الدكتوراه من قسم اللغتين العربية والفارسية وآدابها عام ١٩٥٨، وكانت أطروحته بعنوان «كتاب المذكر والمؤنث لأبي حاتم السجستاني». وأصبح عام ١٩٦٤ استاذاً مساعداً بفضل كتابه حول «حماسة الظرفاء لعبد لكانني»، فاستاذاً عام ١٩٧١ بفضل كتابه المعروف بـ «الشعر العربي القديم». وقد اشتغل من عام ١٩٦٥ الى ١٩٦٧ مديراً للمعهد الإسلامي العالمي باستانبول.

ويعتبر الاستاذ الدكتور نهاد چتين حجة في مجال فن الخط الإسلامي والتعرف على خطوط المخطوطات القديمة، وقد ظهر ذلك جلياً في مقاله حول «الكتابة العربية» التي نشرت في الموسوعة الإسلامية التي أعدها وقف الديانة التركي (المجلد الثالث، صفحات ٢٧٦ - ٣٠٩).

وتجدر الإشارة هنا الى ان ملخص الدراسة التي أعدها حول أصول فن الخط وتطوره وصولاً الى المدرسة العثمانية قد نشر في الطبعة العربية من كتاب «فن الخط، تاريخه ونماذج من روائحه على مر العصور» الذي أصدره المركز مؤخراً (صفحات ١٤-٢٧).

وقد عُرف المرحوم چتين بمجدية بحوثه وأصالتها، كما عرف بدمائه الخلقه ولين جانبه وعفته وحبه الشديد لكل من تلمذ على يديه من الطلاب الأتراك والعرب وغيرهم.

هذا، وقد تشرف المركز بتكريم المرحوم في الذكرى العاشرة لتأسيسه وذلك بمنحه الدرع الخاص بتلك المناسبة نظراً لاسهامه في كتاب «فن الخط».

وفي الفترة من ١٩٥٣ الى ١٩٨٦ كان عضواً في هيئة تحرير الموسوعة الإسلامية التي نشرتها وزارة التعليم التركية حيث كتب مايقارب أربعين مقالاً لتلك الموسوعة. ثم أصبح فيما بعد مستشاراً للموسوعة الإسلامية الجديدة التي أعدها وقف الديانة التركي وذلك منذ بداية الاعداد لها وحتى انتقاله الى الرفيق الاعلى، حيث كتب العديد من المقالات للموسوعة المذكورة. وعمل مديراً لمعهد الدراسات الشرقية باستانبول من عام ١٩٥٣ وحتى عام ١٩٩٠، عام تقاعده من كلية الآداب. وقد كتب العديد من المقالات حول الأدب العربي والفارسي والتركي، نُشرت في

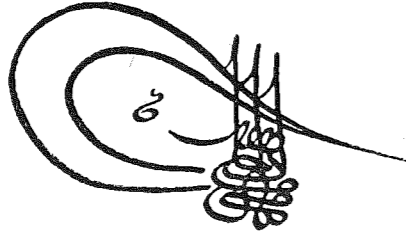
وقد ولد المرحوم نهاد چتين في أماسيا (Amasya) بتركيا عام ١٩٢٤. وبدأ منذ حداثة سنه يهتم بالشعر. وقد تخرج عام ١٩٤٨ من قسم اللغة التركية وآدابها بكلية الآداب التابعة لجامعة استانبول. كما حصل على شهادات من قسمي اللغة الفارسية وآدابها واللغة الفرنسية وآدابها، وتابع أيضاً دروساً في اللغة العربية. وقد بدأ حياته العملية مدرساً ثم مديراً فكاتبا لمقالات في العديد من المجالات. وكان في نفس الوقت يُقرض الشعر. ثم التحق للعمل بالجامعة وحصل أثناء ذلك على الدكتوراه من قسم اللغتين العربية والفارسية وآدابها عام ١٩٥٨، وكانت أطروحته بعنوان «كتاب المذكر والمؤنث لأبي حاتم السجستاني». وأصبح عام ١٩٦٤ استاذاً مساعداً بفضل كتابه حول «حماسة الظرفاء لعبد لكانني»، فاستاذاً عام ١٩٧١ بفضل كتابه المعروف بـ «الشعر العربي القديم». وقد اشتغل من عام ١٩٦٥ الى ١٩٦٧ مديراً للمعهد الإسلامي العالمي باستانبول.

وقد عُرف المرحوم چتين بمجدية بحوثه وأصالتها، كما عرف بدمائه الخلقه ولين جانبه وعفته وحبه الشديد لكل من تلمذ على يديه من الطلاب الأتراك والعرب وغيرهم.

04 TEMMUZ 1952

FÂTİH'E

NIHAD M. ÇETİN

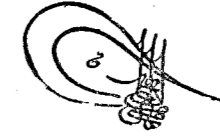

AYRI BASKI

İSTANBUL ENSTİTÜSÜ
DERGİSİ

I

İSTANBUL - İSTANBUL MATBAASI 1955

FÂTİH'E

İşte tuğran, işte Feth'in arması;
Saçlarında taşır zafer perisi.
Dokunulmaz ona eller ürperir:
Bir arslan kudreti titriyor kında,
Kabzasında gibi sıcaklığı elinin
Bir ordu heybeti var kılıcında.

Babanı sevince garkettiğin gün,
Edirne'de Ezân-ı Muhammedî'yle
Boşa vermemiştin sana adını
Seni ve ordunu öven Resûl'ün.

Her biri bir ırka yetecek kadar
San'atkâr, bahâdır, âdil sultanlar
Ancak senin torunların olabilirdi.
Muhibbî'nin ihtisâmlı adâletinde,
Sultan Selim Hân'ın, o yıldırımların—
Gözlerini kamaştıran şahlanışında,
Ve altın ilhamlarında bir bestekârın
Devâm eden bir cevher vardı sende...
Farklı değil gemilere emrinde
Dalga dalga denizlerle karalar;
Sahrâlarda yelken açıp uçacak bir gün
Deryâlara sultan olan torunların var...

BİR İLİM HAZİNESİ

Prof. Dr. NİHAD MAZLUM ÇETİN'İN ARDINDAN

Coşkun YILMAZ

Doğumu ve tahsili:

Nihad Mazlum Çetin 1924 yılında Amasya Gümüşhacıköy'de doğdu. Babası doğu ve batı kültürüne vakıf gerçek bir münevver olan aslen Üsküdarlı Mazlum Efendi'dir. Annesi de ünlü halle şairi Cevheri'nin torunlarıdır. İlk mektebi doğduğu yerde, orta okulu Niğde'de, Liseyi Yozgat'ta bitirdi. Daha Lise sıralarında iken eski yazıyı öğrenmiş, aruz vezniyle şiirler yazmaya başlamıştır. Aynı yıllarda her ne pahasına olursa olsun öğretmen olmaya karar vermiş, ailesinin ısrarıyla Hukuk Fakültesinde bir yıl okumuş sa da içindeki öğretmen olma aşkı onu İ.Ü. Edebiyat Fakültesi ve Yüksek Muallim Mektebi'ne gitmeye sevk etmiştir. Edebiyat Fakültesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Şubesi'nin aslı öğrencisi olmuş, Fransız Dili ve Edebiyatı ile Fars Dili ve Edebiyatı şubelerinden sertifika almış, Arapça derslerini ise dinleyici olarak takip etmesine rağmen Prof. H. Ritter ve Merhum Prof. Ahmed Ateş'in en çok sevdiği talebelerden biri olmuştur. Kırk altı yıllık arkadaşı Merhum Prof Dr. Bekir Küttükoğlu hocanın teyid ettiği göre bütün öğrencilik yıllarında bir gece uyuyup ertesi gece uyumadan kendisini yetiştirmeye gayret etmiştir.

Öğretmenliği:

Fakülteyi 1948 yılında bitirdikten sonra Adana Düziçi Köy Enstitüsü'ne, oradan da Kayseri Lisesi edebiyat öğretmenliğine tayin edilmiştir. 1951 yılında da yeni açılan beş imam hatip okulundan birisi olan Kayseri İmam Hatip Okulu Müdürlüğü'ne getirilmiştir. Bu görevi sırasında hademlik de dahil olmak üzere pek çok hizmeti kendisi görmüştür. Bu yıllarda başta "Erciyes" olmak üzere yörenin bazı dergi ve gazetelerinde "Gündüzalp" müstear ismiyle kendi sahasını ve vazifesini alakadar eden meselelerde bir hayli makale yazmıştır. Bu arada divan ve halk edebiyatı vadi-sinde de şiirler kaleme almıştır. Bunların bir kısmı daha sonra yayınlanmıştır. Yine o yıllarda Türkçeye arız olan kelime uydurma hastalığına çareler aramış, bu

kelimeleri toplayarak aruz vezniyle hicivler yazmıştır.

Üniversiteye intisabı ve görevleri

Hocası Ahmed Ateş'in teşvik ve ısrarıyla 1953'te Arap-Fars Filolojisi Kürsüsü'nde açılan asistanlık im-tihanını kazanarak Üniversiteye intisap etmiştir. 1958'de "Ebû Hatim es-sicistani'nin Kitab'ül Müzeker ve'l Müennes"i adlı tezle doktor, 1964'de Abde-İckâni'nin "Hamâsatüzzürefâ" adlı eseri üze rindeki çalışmasıyla doçent, 1971'de "Eski Arap şiiri" isimli kıymetli eseriyle de profesör olmuştur. 1965-67 yılları arasında İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nün müdür-lüğünü yapmıştır. Doç. Dr. Orhan Bilgin beyin ifade-siyle "Bu vazifesi esnasında istihkar ederek, sağlığını hiçe sayarak gece gündüz demeden enstitü'nün mese-lelerinin halline ve bu müesseselerin gelişmesine sarf-ı mesai eylemiştir"

Üniversiteye intisap ettiği tarihten 1986'ya kadar Maarif Vekaleti'nin çıkardığı İslam Ansiklopedi-si'nde tahrir heyeti üyesi ve müellif olarak hizmet etmiştir. T.D.V İslam Ansiklopedisi'nin hazırlık safha-sının başlangıcından itibaren en önemli müracaat kaynağı olmuş, vefatına kadar da bu ansiklopedi de çok değerli maddeler yazmıştır. Yine 1953'ten Edebi-yat Fakültesi'nden emekliye ayrıldığı 1990'a kadar uzun yıllar müdürlüğünü de yaptığı Şarkiyat Enstitü-sü'nde de önemli hizmetler ifa etmiştir.

Vefatı:

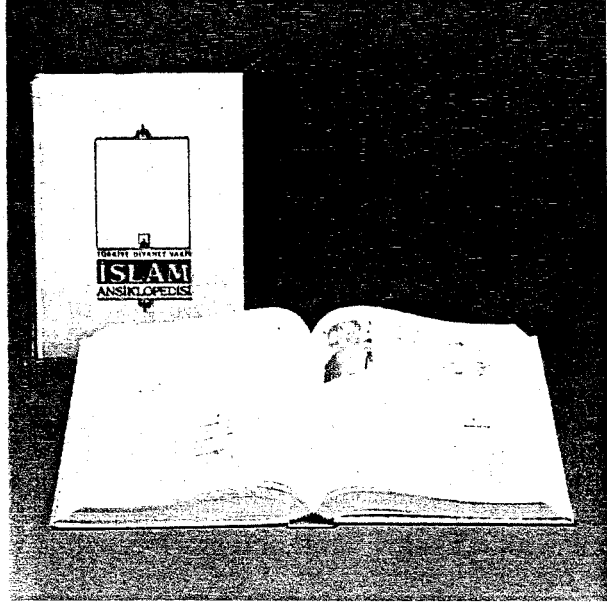
Birkaç sene önce yakalandığı hastalıktan bütün te-davi gayretlerine rağmen kurtulamayarak 25 Haziran 1991 Salı günü saat 19:50'de vefat etmiştir.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI İSLAM ANSİKLOPEDİSİ

Bilindiği üzere 1984'de kuruluş ve altyapı çalışmaları başlatılan Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nin ilk cildi Ekim 1989'da, 4. cildi de Eylül 1991 de çıkmıştır.

Bundan böyle yılda iki cilt olarak Mart-Eylül periyotlarında neşredilecek olan İslâm Ansiklopedisi yine her ay bir fasikül halinde çıkmaya da devam edecektir.

Şimdiye kadar yayınlanan 4 ciltte, yurt içi ve yurt dışında olmak üzere 358 müellif ilim adamının uzunlu kısıklı 1822 maddesi ile 750 atıf madde yer almış ve bu maddelerde 1674 görüntü (resim, harita, vs.) kullanılmıştır.

PROF.DR. NİHAT M.ÇETİN HOCAMIZI KAYBETTİK

Kuruluşundan bu yana değerli fikri katkıları ve yazdıkları önemli maddeler ile İslam Ansiklopedisine büyük destek veren müelliflerimizin sayısı 1000'e ulaşmış bulunmaktadır. Bunlardan biri de Prof.Dr.Nihat Çetin idi.

25 Haziran 1991'de kaybettiğimiz hocamızı artık eserlerinde ve Ansiklopedimize yazdığı ilmi ve edebi maddelerinde bulabileceğiz.

1924'de Amasya Gümüşhacıköy'de doğan merhum, milli kültür ve irfanımıza ilmi dehası ve mümtaz şahsiyetiyle hayatı boyunca hizmet etmiş, yetiştirdiği pek çok talebe ve yazdığı kıymetli eserleri yanında birçok kültür müessesesi ve bilimsel kurulda idari ve ilmi hizmetlerde bulunmuştur.

Ağustos 1990 da görev yaptığı İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyeliğinden emekli olan Prof. Dr. Nihat Çetin, İslam Ansiklopedisi merkez ilim heyeti kadrosunda bulunuyordu.

Hocamızın çıkan ilk dört ciltte, Abderî Ebû Muhammed, Ahbâr, Aklâm-ı sitte, Ak-sariyi Ahmet, Allah (Hat sanatı bölümü), Arap (maddesinin arap yazısı, dili ve edebiyatı bölümleri), Aruz, Ateş, Ahmet ve bahir olmak üzere 9 maddesi yayınlanmış, Basit ve Beyit maddeleri ise müteakip ciltte yayınlanacaktır. Hocamıza Allah'tan rahmet, ansiklopedi çalışanlarına ve ilim camiasına başsağlığı diliyoruz.

مجنونك ليليه خطاب ابو اظهار دلترو بيان اضطرار
عصه نيازو

در دنده مد عاشقك درونجی
بر دردمه كندیدر دوسم
سودا دگل آب و نایب پد جا به بر
عشقه اولدم جریغ اجمده اولدم
دل آچمه صوایر باد باغ
بجور دم اور اجمده
دریم دل و جان راه عشقه
بگانه روز و شب اولدم
سده ستمك اوغرا ناز بهارم
گل بانده گل كه مرده ما هم
له صحنه حقیر و ناتوانم
زیرانه اسیر بویم یارنك

بوصال اولدور اخلدانا برهال
بر دردمه اضطرار صنداسم
آلسه دگل آفتاب جانده بر
نقش ایلمدی عالم ایجه عالم
در یالک صالدر مملک جانده
ساحلار بشقه بر بیجمده
فزلار سیر گلله بشقه
موسمه علاقونز زفانم
سایلمده گلور گیدر نهانم
سنز قور سوزر نكاهم
عاشقار اجمده شه صحرانم
اوجنده در غنزه اعتبارك

گفتنر آچار تمسكده
له حله ده بیجمده نور
اجانی عبات جاودانك
گونوزلر طوبیونور كوزكده
آفتابدر نوردده حور
آصه در غیر صدمه بورد
عالم سگ ایلمه عطايت
حقل بانده گل كه سوز نازم

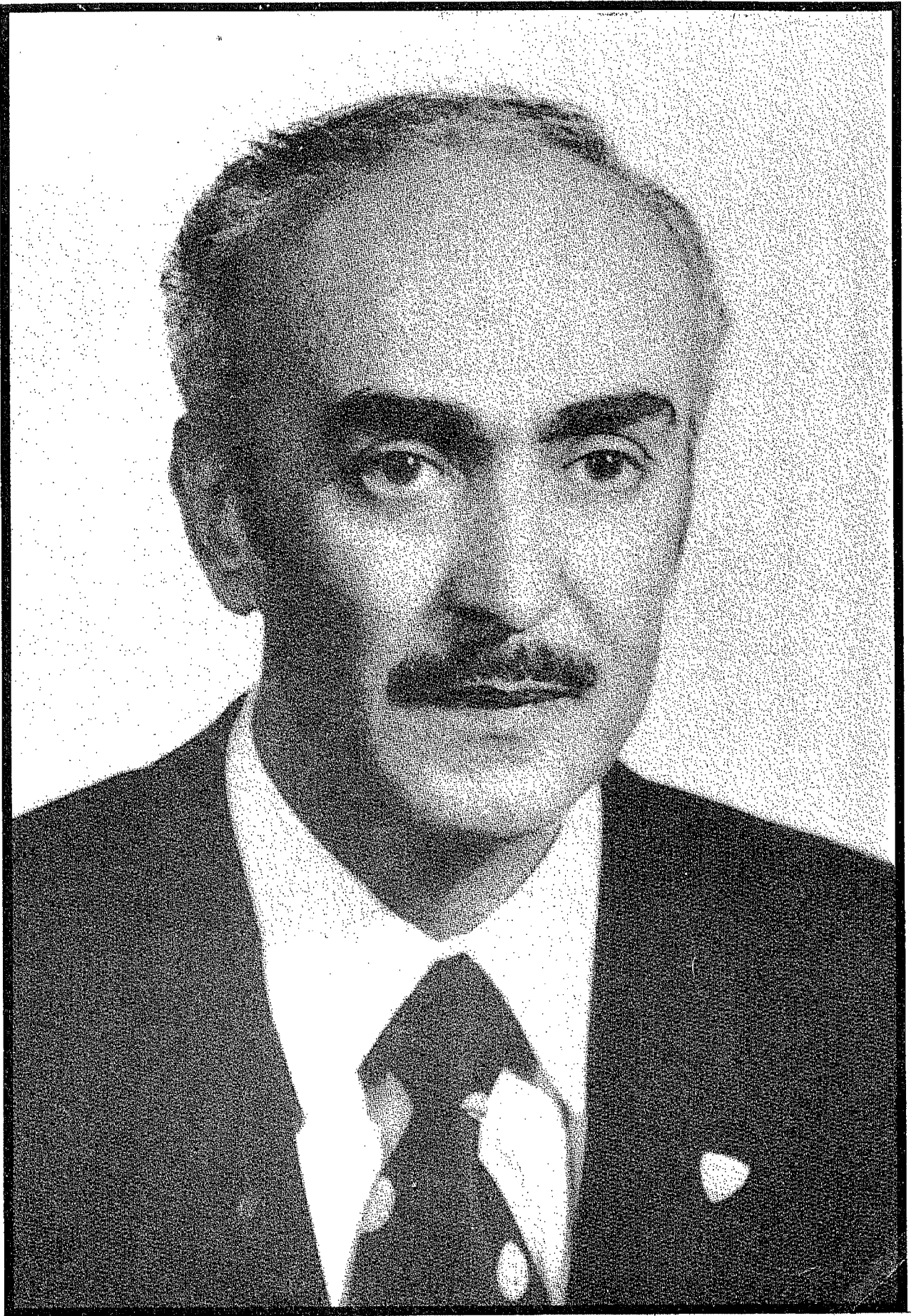
افسوسه نفسم نكلمكده
اولمده باقیت كركده فظور
زیره نخوی آسمانك
قضیه عیالده اولدور بوزكده
لهجور اوردیه بانغمه سراسر
گل سنده اوزگه كوجومورور
سنده سگ ایلمه تنكایت
در كاكده عصه ایلمه نيازم

لیله كه برهاله اولدم آگاه
هوبه سایی نوسه لاله لاله
اول عاصمه كاسیاب دسكده
غزل

مجنون حزینه حله ناكاه
جم اولدم دل پاره پاره
لیله بر شوره ایلمه ناز

سده گلور كه كیر نكك فرزند دور صحره
دل سوزنده فرتم تیلیمه دور

25 ARISTOS 1991
MAJDA KATUNJAN
SADIKI

Merhum Prof. Dr. Nihad M. ÇETİN

1924 - 1991

26 NİSAN 2012

MADDE
SİYERİ

NİHAD M. ÇETİN'İ VEFATININ 20. YILINDA SAYGIYLA ANIYORUZ ÂLİM, ŞAİR VE HATTAT

Osman Şahin

YAZMALAR KONUSUNDA BÜYÜK BİR UZMAN OLAN NİHAD ÇETİN BEY'İN ARAP EDEBİYATI, DİVAN EDEBİYATI, ARUZ VEZNİ VE YAZI TARİHİ HAKKINDAKİ BİLGİSİ İNANILMAZ DERİNLİKTEYDİ.

Yaklaşık yirmi sene Şarkiyat Enstitüsü Müdürlüğü yapmış olan Merhum Prof. Dr. Nihad M. Çetin, edebiyatçı, divan şairi, elyazması kitap uzmanı, bestekâr, ressam ve aynı zamanda kendini ilme adanmış bir hattat araştırmacı idi. Talik yazı çeşidinde ün salmış meslektaşları Merhum Prof. Dr. Ali Alpaslan, geleneksel sanatçıların camiasında yeterince tanınmış olmasına rağmen, *sülûs*, *nesih* ve *rik'a* yazı çeşitlerinde hat kurallarına uygun estetikte yazı yazabilen, ancak belki de mahviyetkârlığı sebebiyle bu sanata olan yakınlığını fazla öne çıkarmamış olan Nihad M. Çetin'in hat alanındaki çalışmaları maalesef günümüz hattatları tarafından dahi yeterince bilinmemektedir. Hocamızın "İslâm Hat Sanatının Doğuşu ve Gelişmesi" başlıklı elli sayfalık makalesiyle *İslâm Ansiklopedisi*'ndeki otuz beş sayfalık "Arap Yazısı, Dili ve Edebiyatı" maddesiyle birlikte yüz civarında maddenin yazarı olduğunu unutmamak gerekir. Bu yazı

onu bir hattat olarak tanıtmak ve vefatının 20. yılında rahmetle yâd etmek maksadıyla yazılmıştır.

Nihad Mazlum Çetin, 1924 yılında Amasya'nın Gümüşhacıköy kazasında doğdu. Anne tarafından şair Cevheri'nin torunu olan Çetin, ilk ve orta eğitimini tamamladıktan sonra Yüksek Öğretmen Okulu'na girdi; İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü'nde okurken Fransız ve Arap filolojilerinden de dersler aldı. 1948'de mezun olduktan sonra Adana Düziçi Köy Enstitüsü'nde ve Kayseri Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği, daha sonra Kayseri İmam Hatip Lisesi'nde müdürlük yaptı. Mezun olduğu üniversitenin Arap-Fars Filolojisi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanınca İstanbul'a döndü. 1971 yılında profesör olan Nihad M. Çetin, bir ara İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nde müdürlük yaptı. 1971'den 1990'a kadar Şarkiyat Enstitüsü Müdürlüğü ve Doğu Dilleri ve Edebiyatları Kürsü Başkanlığı yaptı. Büyük bir ilim âşığı olan Nihad M. Çetin 26 Haziran 1991 tarihinde 67 yaşında hakkın rahmetine kavuştu.

Nihad Bey'in Arap edebiyatı, divan edebiyatı, aruz vezni, yazı tarihi ve yazmalar hakkındaki bilgisi inanılmaz derinlikteydi. 1400 senelik İslâm kültürüne ait yazma kitaplardaki en girift rumuz ve notları çözebilir, zor bir meseleyi vuzuha kavuştururca, "Amerika'yı keşfetmekten daha büyük bir iş yaptığımı" söyler, bazen de zamanımızda İsmail Saib Efendi gibi bir zekânın bulunmamasından yakınırdu.¹ Belki de bu boşluğu doldurmak için kütüphanelerden çıkmayan bir ilim hazinesiydi. Hazırladığı onca dipnotlar, haşiyeler, ilaveler bugün kitaplaştırılarak ilim dünyasına sunulmayı beklemektedir. Bilgisini saklamaz, Üniversite Kütüphanesi'ne araştırma yapmak amacıyla gelen yerli ve yabancı doktora öğrencilerine, onları medyuna-ı şükran edecek usul bilgileri öğretirdi.

► Nihad M. Çetin'in cefi sülûs bir levhası: "Nâdân ile mücalesedir ehl-i dillere / Dünyada çâşnisi azâb-ı cehennemîn"

Herhangi bir sanata yakınlığı olan bir kişinin diğer sanat dallarında da başarılı olabileceğine inanan Prof. Dr. Nihad M. Çetin, harflerin estetiğinden ziyade gerisindeki mânâlarla uğraşmıştır. Hat sanatı asıl uğraş alanı olmamakla birlikte çok zengin bir bilgi birikimine sahipti. Yazının Osmanlı dönemine kadar tarihî tekâmülünü anlattığı "İslâm Hat Sanatının Doğuşu ve Gelişmesi" başlıklı makalesi IRCICA tarafından yayımlanan *İslâm Kültür Mirasında Hat Sanatı* adlı kitabın başında yer almaktadır. Bu kitapta yararlandığı kaynakların listesi, ilim ahlâkına ne derece sadık kaldığını göstermektedir. Kendisinin "tettebbu ahlâku" dediği bu titizlik, bütün araştırmacılarda görmeyi arzuladığımız bir haslettir.

Nihad Bey, yazmalar konusunda büyük bir uzmandı. Elinde yazma bulunana, bunların kıymetlerini takdir etmesi için hocamıza getirirdi. O da bu kitapların belli sayfalarındaki "bu vakıf kitabını satarın..." diye başlayıp "...yevm-i kıyâmette her iki elim yakasında ola" diye biten fereğ veya vakıf kayıtlarını okuyarak kitabın satılmasının uygun olmayacağını hissettirirdi. Şarkiyat Enstitüsü'nde her salı günü verdiği "Araştırmalarda Usul Dersleri"ne İstanbul dışından da akademisyenler gelirdi. Bu ders onun vefatından sonra maalesef kaldırılmıştır. Usul derslerinde bazen yazma kitaplardaki çizimleri göstererek patentî Müslümanlara ait olan ilmi buluşları anlatırdı. Ebu'l-Lz'in 850 sene önce robot yapan Müs-

lûman bir mucit olduğunu bu derslerde öğrenmiş, hayretler içinde kalmıştım. Müslûman âlimlerin ilmi icat ve keşifleri konusunda bilahare, 1960 darbesinden sonra İstanbul Üniversitesi'nden uzaklaştırıldığı için çalışmalarını Frankfurt'ta sürdürülen meslektaşığı Prof. Dr. Fuat Sezgin tarafından önemli yayınlar yapılmıştır.

Hocamız, Avrupa tesirindeki Kuzey Afrika ülkelerinin Latin harflerine geçmek, ayrıca mahalli lehçelerini Arapça olarak kabul ettirmek için gösterdikleri gayrete karşı çıkarken iddialarını ilmi gerekçelere dayandırırdu. Arapçanın Türkçeye benzemediğini, üç ses ile Latin harflerinin ikame edilemeyeceğini, klasik Arapçaya rağmen lehçeleri öne çıkarmanın zengin bir kültüre karşı büyük bir haksızlık olacağını anlatır, Arapların kültürel zenginliğini ayakta tutan *Kur'an* ve hadis gibi mükemmel kaynak eserler bulunduğunu, dillerinin bozulmadan devamını her evde bulunan *Kur'an'a* ve hadis kitaplarına borçlu olduklarını söylerdi.² Nihad Bey, klasik Arapçanın muhafazası yönündeki düşüncelerini şarkiyat kongrelerinde dile getirerek Arap entelektüellerinin de takdirini kazanmıştır.

Yüz yıldan fazla yaşamış olan eski Arap şairlerine "Muammer" denildiğini Nihad Bey'den öğrenmiştim. Aruz vezninin kaynaklarını anlatırken yazı öncesi Arapların sahip oldukları güçlü hafızadan söz ederdi. Bedevilerin çölde develerinin sırtında yol

Şarkiyat Mecmuası, VIII (1998)

s. 1-8.

0.116

NIHAD M. ÇETİN, HAYATI VE ESERLERİ

AHMET SUBHI FURAT

26 Haziran 1991 tarihinde aramızdan ayrılan değerli hocamız Nihad M. Çetin, 2.10.1934 tarihinde Gümüşhacıköy Nüfus idâresinden verilen Nüfus Hüviyet Cüzdanı örneğindeki kayda göre 14 Şubat 1340 tarihinde, Amasya vilâyetinin Gümüşhacıköy kazasının Merkez nahiyesine bağlı Saray mahallesinde doğdu. Kendisi, Edebiyat Fakültesi'nde mevcut dosyasında yeralan haltercümesinde bu hicri tarihi 1924 olarak verir. Yine aynı vesikadan öğrendiğimize göre, babası Hüseyin Mazlum bey, annesi ise Reşide hanımefendidir.

İlk okulu Gümüşhacıköy'de bitiren Prof. Dr. Nihad Çetin, orta tahsilini Merzifon Orta Okulu, Niğde Orta Okulu ve Yozgat Lisesi'nde parasız yatılı öğrenci olarak tamamladı (1938-1943). Yüksek tahsilini, Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi olarak Edebiyat Fakültesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamlamış, bu öğrenciliği sırasında anılan bölümün derslerine muvâzi olarak Arap-Fars Filolojisi ve Fransız Filolojisi Bölümlerinin de derslerini muntazaman takip etmiştir (1944-1948).

Yüksek Öğretmen Okulu'nu bitirince Düziçi Köy Enstitüsü edebiyat öğretmenliğine tayin edilen (1948-1949) Nihad Çetin, bir sene bu vazifede kaldıktan sonra, Kayseri Lisesi edebiyat öğretmenliğine nakledilmiş ve 31.3.1953'te Arap-Fars Filolojisi asistanı olarak Edebiyat Fakültesi'ne intisap edene kadar bu vazifesini sürdürmüştür. 1955-1957 yılları arasında askerlik görevini yaptıktan sonra yine eski vazifesine dönen Nihad Çetin, 17.X.1958 tarihinde "Abū Hâtim as-Sicistâni ve Kitâb al-muzakkar ve'l-mu'annaş'i" adlı tezi ile doktorasını vermiştir. Bundan sonra Arap-Fars Filolojisi Kürsüsü'nün iki müstakil kürsü haline gelmesi üzerine, Arap Filolojisi Kürsüsü asistanlığında kalan Nihad Çetin, "al-Zavzanî ve Hamâsat al-zarafâ'sı" adlı tezi ile kanuni merhaleleri geçirerek Kasım 1964'te doçent olmuştur. O, buradaki görevini sürdürürken bir taraftan da İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nde müdürlük yaptı (1965-1967). 27.IV.1971 tarihinde profesör olan Nihad Çetin, 30 Kasım 1971 tarihinden 1990 yılına kadar

MADDE YATIMLANDIKTAN

SÖZLEŞİLE GÖRELEN DOKÜMAN

8 AGUSTOS 2003

NIHAD M. ÇETİN, HAYATI VE ESERLERİ

AHMET SUBHİ FURAT

26 Haziran 1991 tarihinde aramızdan ayrılan değerli hocamız Nihad M. Çetin, 2.10.1934 tarihinde Gümüşhacıköy Nüfus idâresinden verilen Nüfus Hûviyet Cüzdanı örneğindeki kayda göre 14 Şubat 1340 tarihinde, Amasya vilâyetinin Gümüşhacıköy kazasının Merkez nahiyesine bağlı Saray mahallesinde doğdu. Kendisi, Edebiyat Fakültesi'nde mevcut dosyasında yeralan haltercumesinde bu hicri tarihi 1924 olarak verir. Yine aynı vesikadan öğrendiğimize göre, babası Hüseyin Mazlum bey, annesi ise Reşide hanımefendidir.

İlk okulu Gümüşhacıköy'de bitiren Prof. Dr. Nihad Çetin, orta tahsilini Merzifon Orta Okulu, Niğde Orta Okulu ve Yozgat Lisesi'nde parasız yatılı öğrenci olarak tamamladı (1938-1943). Yüksek tahsilini, Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi olarak Edebiyat Fakültesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamlamış, bu öğrenciliği sırasında anılan bölümün derslerine muvâzi olarak Arap-Fars Filolojisi ve Fransız Filolojisi Bölümlerinin de derslerini muntazaman tâkip etmiştir (1944-1948).

Yüksek Öğretmen Okulu'nu bitirince Düziçi Köy Enstitüsü edebiyat öğretmenliğine tayin edilen (1948-1949) Nihad Çetin, bir sene bu vazifede kaldıktan sonra, Kayseri Lisesi edebiyat öğretmenliğine nakledilmiş ve 31.3.1953'te Arap-Fars Filolojisi asistanı olarak Edebiyat Fakültesi'ne intisap edene kadar bu vazifesini sürdürmüştür. 1955-1957 yılları arasında askerlik görevini yaptıktan sonra yine eski vazifesine dönen Nihad Çetin, 17.X.1958 tarihinde "Abû Hâtim as-Sicistânî ve Kitâb al-muzakkar ve'l-mu'annaşî" adlı tezi ile doktorasını vermiştir. Bundan sonra Arap-Fars Filolojisi Kürsüsü'nün iki müstakil kürsü haline gelmesi üzerine, Arap Filolojisi Kürsüsü asistanlığında kalan Nihad Çetin, "al-Zavzanî ve Hamâsat al-zurafâ'sı" adlı tezi ile kanuni merhaleleri geçirerek Kasım 1964'te doçent olmuştur. O, buradaki görevini sürdürürken bir taraftan da İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nde müdürlük yaptı (1965-1967). 27.IV.1971 tarihinde profesör olan Nihad Çetin, 30 Kasım 1971 tarihinden 1990 yılına kadar

Sarkiyat Mecmuası, VIII (1998)

s. 1-8.

D.116

MADDE YATIMLANDIKTAN

SONRA GÖRÜLEN OKÜMAN

8 AGUSİGS 2003

PROF. DR. NİHAT ÇETİN

(1924 — 1991)

Yaz ortalarında kaybettığımız Prof. Dr. Nihat Çetin 1924'te Amasya'ya bağlı Gümüşhacıköy'de doğdu. Babası, doğu ve batı kültürüne aşina Üsküdarlı Mazlûm Efendi'dir. Annesi de ünlü şair Cevherî'nin torunlarından. Nihat, ilk okulu doğduğu yerde, orta okulu Niğde'de, liseyi de Yozgat'ta bitirdikten sonra ailesinin kararıyla İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydolmasına ve orada bir yıl okumasına rağmen, öğretmenliğe olan hevesi yüzünden Yüksek Muallim Mektebine geçti ve Edebiyat Fakültesinde okudu. Kendisini o yıllarda tanıdım. Ben ikinci, o birinci sınıftaydık. Daha o zaman dikkati üzerine çekmişti. Öğrencilerin arasına fazla karışmaz, daha ziyade dersle, kitapla uğraşır. O tarihlerde Türkoloji (Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü) Bölümündeki programa göre bir batı yabancı dil ve edebiyatını sertifika olarak almak ve üç yıl okumak ve ayrıca doğu dillerinden Arapça ve Farsçadan birini de ders olarak seçmek zorunluydu. Nihat, Türkoloji ve Fransız Dili ve Edebiyatı yanında merakı yüzünden Fars Dili ve Edebiyatından da sertifika almayı başardı. Bu arada tanınmış hocalarımızdan Prof. H. Ritter ve Prof. Ahmed Ateş'in Arapça derslerine dinleyici öğrenci olarak katıldı ve daha sonra da onların yakın meslektaşı oldu.

1948'de fakülteyi bitirdikten sonra Adana Düziçi Köy Enstitüsünde ve Kayseri Lisesinde edebiyat öğretmenliği yaptı; 1951'de Kayseri'de açılan İmam Hatip Okuluna müdür tayin edildi. Fedakâr bir yapıya sahip olduğu için bu yeni okulda âdeta müdür değil de hizmetkâr gibi çalıştığı yıllarda yörenin dergi ve gazetelerinde Gündüzalp takma adıyla yazılar yazdı.

1953'te Arap-Fars Filolojisi Kürsüsüne asistan olduktan sonra bilim dünyasına dalan arkadaşımız, *Kitabu'l-Müzekker ve'l-Müennes* adlı eser üzerinde çalışarak 1958'de doktor, *Hamâsatu'z-Zürefâ* adlı eserle 1964'te doçent, *Eski Arap Şiiri* adlı teziyle de 1971'de profesör oldu. Bir ara İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünde 1965-67 yıllarında müdürlük yaptı. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılmış bulunan *İslâm Ansiklopedisi* tahrir heyetinde vazife gördü ve ansiklopediye çeşitli maddeler yazdı. Halen Türkiye Diyanet Vakfı tarafından çıkarılmakta olan *İslâm Ansiklopedisi*'nin hazırlık safhasında fikren yardımlarda bulundu, oraya değerli maddeler kaleme aldı.

1990'da emekli olan Nihat Çetin, daha önce yakalandığı hastalık sonunda 25 Haziran 1991 salı günü vefat etti. Karacaahmet mezarlığına gömüldü.

Bilim hayatı

Nihat Çetin tam anlamıyla bir bilim adamıydı. Kendini tamamen bilimsel araştırmalara adanmıştı. Daha fakülteyken kendini bu yola koyduğunu göstermişti. Çok okudu, çok araştırdı. Kitap halinde üç yayımı vardır. Bunlardan biri, Ahmed Ateş ve Tahsin Yazıcı ile birlikte hazırladıkları *Arapça Dilbilgisi I*, (Şarkiyat Enstitüsü Yayınlarından 1964), ikincisi *Arapça Metinler I* (Edebiyat Fakültesi Yayınları 1979); üçüncüsü de profesörlük tezi olan *Eski Arap Şiiri* (Aynı fakülte yayımı 1973). Sanırım, kılı kırk yaran çok titiz bir bilim adamı olduğu için kitap halinde az eser vermiş ise de, bu onun için nakîse değildir. Zira, Millî Eğitim Bakanlığının çıkarmış olduğu *İslâm Ansiklopedisi*'ne yazdığı maddeler, kendisinin bilimsel hüviyetini bütün açıklığıyla ortaya koymaktadır. Bu maddelerin hepsi geniş bir araştırmannın mahsulüdür. Keza *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*'ne yazdığı Abderî (Ebu Muhammed), ahbâr, aklâm-ı sitte, Aksarayı (Ahmed), Allah (hat sanatı bölümü), Arap maddesinde Arap yazısı, dili ve edebiyatı bölümü, Aruz ve bahir maddeleri kendisinin son bilimsel çalışmalarındandır.

1983'te kabul edilen 2876 sayılı kanunla yeniden düzenlenen Türk Dil Kurumunun aslı üyeliğine seçilen Nihat Çetin, Bilim Kurulu kararıyla "Arapça-Türkçe Sözlük" yazımıyla görevlendirilmişse de, sağlık durumu dolayısıyla bu yoldaki çalışmalarını geliştirememiştir.

Nihat Çetin'in çalışma alanı yalnız Arap edebiyatı değildi. Fars ve Türk edebiyatı alanlarına da âşina idi. Ayrıca, İslâm hat sanatına da merak etmiş; örneklere bakarak kendi kendine sülüs yazıyı öğrenmişti. Yaptığı çalışmaları göz önünde bulundurarak açıkça söyleyeyim ki eğer bir hattata devam etmek imkânını bulsaydı, usta bir hattat olabilirdi. Bu alanın literatürüyle de uğraşmıştı. Yukarıda adını kaydettiğimiz "Arap Yazısı" ve "aklâm-ı sitte" maddeleri ile İslâm Kültür Merkezinin çıkardığı *Fennü'l-Hat* adlı esere yazdığı ön söz adlı makalesi bu alandaki geniş bilgisine bir delildir. Gene yazı ile ilgili olarak en kötü yazılmış olanları dahil, her çeşit yazıyı okumakta mahirdi. Bilginliği yanında şairliği de vardır (şiirleri basılmış değildir). Şu iki beyit kendisindir:

Sen gelirken gidişin hüznü düşer hatırıma
Dil-i süzân-ı firakım yeniden nâra düşer

Dâsitân-ı dili tahrîre ezelden beri biz
Safha-i kalbimizi aşk ile âhârlamışız

MADDE YAYERZLANDUKTAN
SONRA ÖZEL BOKÖRÜN

17 ARALIK 1994